

МВІМ, який має бути доповнений професійно-педагогічною підготовкою, що забезпечить якісну реалізацію професійної компетентності в цілому та ЛКК зокрема.

Подальші дослідження ЛКК МВІМ потребують ґрунтовного дослідження її професійного аспекту та педагогічних умов її формування в процесі професійної підготовки МВІМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вороб'єв В. В. Лингвокультурология / В.В. Вороб'єв – М. : Издательство Российского университета дружбы народов, 2006. – 330 с.
2. Ионова А. М. Лингвокультурологический подход к обучению профессиональному общению студентов-международников / А. М. Ионова // Вестник МГПУ. Серия "Филология. Теория языка. Языковое образование". – 2011. – №1 (7). – С. 97 – 101.
3. Маслова В. А. Лингвокультурология : [учеб. пособ. для студентов высших учебных заведений] / В. А. Маслова. – М. : Издательский центр "Академия", 2001. – 208 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>
5. Сабитова З. К. Лингвокультурология [Електронний ресурс] : ученик / З. К. Сабитова. – М. : ФЛИНТА, 2013. – 524 с.
6. Слышкин Г. Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М. : Academia, 2000. – 139 с.
7. Соломаха А. В. Теоретичні засади формування лінгвокультурної компетентності у майбутніх вчителів іноземних мов / А. В. Соломаха // Наукові праці Дон НТУ. Серія: педагогіка, психологія і соціологія. – №11. – 2012. – С. 142 – 146.
8. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособ. / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово/Slovo, 2000. – 624 с.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2016

УДК 378.14:168

С. В. Сороквашин,
аспірант

(Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля)
sorok24@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація

У статті розглядаються проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі; проведено аналіз літератури вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо змісту поняття "педагогічні умови"; визначені та обґрунтовані педагогічні умови формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі.

Ключові слова: педагогічні умови, інформаційно-комунікаційна компетентність, кваліфікований робітник, професійна підготовка, компетентнісний підхід, освітнє середовище.

Summary

In the article it is considered the problems of forming of informative and communicative competence of future professional workers in the building industry; it is analyzed the literature of local and foreign researchers about meaning of "pedagogical conditions"; it is determined and supported pedagogical conditions of formation of informative and communicative competence of future professional workers in the building industry.

Key words: pedagogical conditions of information and communication competence, professional workers, professional training, competence approach, educational milieu.

Постановка проблеми. Глобальна інформатизація суспільства є сьогодні не тільки об'єктивною реальністю, але й однією з домінуючих тенденцій розвитку сучасного

суспільства. Завдяки стрімкому розвитку нових освітніх і виробничих технологій, перехід на компетентнісний підхід у навчанні виникає середовище, у якому формується покоління висококваліфікованих професіоналів. Але в майбутніх фахівців з'являються не тільки принципово нові можливості, але й виникають раніше невідомі проблеми. Саме тому перед системою професійної освіти постає проблема якісно підготувати майбутніх кваліфікованих робітників до нових умов життя і професійної діяльності, навчити їх самостійно діяти і спілкуватися в інформаційному середовищі, ефективно використовувати його можливості. Для цього необхідно формувати в майбутніх кваліфікованих робітників інформаційно-комунікаційну компетентність (ІКК), під якою ми розуміємо складову професійної компетентності, що відображає готовність і здатність кваліфікованого робітника застосовувати отримані знання, вміння, навички з інформаційно-комунікаційних технологій у сукупності з його особистісними якостями для задоволення індивідуальних потреб і розв'язування суспільно-значущих та професійних завдань. Причому ефективність процесу формування зазначеної компетентності залежить від вибору комплексу педагогічних умов.

Аналіз досліджень і публікацій. Чимало публікацій присвячено обґрунтуванню структури, змісту, засобів формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників (М. Бовтенко, Л. Бочарова, Л. Горбунова, І. Єршоміна, В. Кривчанський, М. Лебедева, А. Любителєв, А. Семибратов, К. Ситникова, В. Стародубцев, І. Фаліна, К. Ханова, О. Шилова та ін.), розкриттю змісту інформаційно-комунікаційної компетентності учнівської молоді (В. Бурмакіної, Е. Кочелаєвої, С. Пазухіної та ін.). У центрі уваги сучасних науковців знаходяться питання специфіки, структури, змісту і шляхів формування професійної компетентності (Є. Голобородько, Г. Михайловська, Т. Симоненко, Ю. Караулова, Л. Мацько, М. Пентиліук, О. Семенов, Л. Струганець).

Питання організації психолого-педагогічних умов для успішного управління процесом розвитку особистості, в тому числі її інформаційно-комунікаційних здібностей, висвітлені в наукових розвідках Т. Іщенко, О. Качалова, В. Клименка, Ю. Кулюткіна, О. Литовченко, Т. Лошакової, О. Малицької, В. Моляко, Д. Поїа, Б. Руніна, В. Слободчикова, Т. Сущенко, О. Чернюшок та ін.

Визначення педагогічних умов ефективної підготовки фахівців стало предметом вивчення вітчизняних та зарубіжних дослідників: Л. Загребельної, А. Найна, О. Повідайчика, С. Шевченка, Л. Яковицької та ін.

Наразі ще недостатньо уваги приділяється дослідженню педагогічних умов формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників та процесу підготовки їх до реалізації інформаційно-комунікаційної функції як однієї з основних у професійній діяльності.

Метою нашого дослідження є визначення сутності поняття "педагогічні умови", теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в процесі їх професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Для визначення причин, що обумовлюють певні явища або процеси, у педагогіці вживають поняття "умова". Довідкова література визначає "умову" як: 1) обставину, від якої що-небудь залежить; 2) правила, встановлені в якій-небудь галузі життя, діяльності; 3) обставини, за якими що-небудь відбувається [5].

За розумінням Н. Єрошиної, умови визначаються як сукупність соціально-педагогічних і дидактичних факторів, які сприяють ефективності навчального процесу через застосування ефективних форм, методів, прийомів [2].

А. Семенова у словнику-довіднику з професійної педагогіки визначає педагогічні умови як обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [6].

Ми погоджуємося з Т. Пятничук, яка стверджує, що “до педагогічних умов можна віднести ті, що створюються в педагогічному процесі свідомо і повинні забезпечувати найбільш ефективний перебіг цього процесу” [4].

Дослідження І. Сєдової виявляє, що педагогічні умови повинні відповідати таким вимогам: бути обумовлені змістом майбутньої професійної діяльності фахівця та специфікою його навчання; містити в собі сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і матеріально-технічних факторів, що забезпечують успішне вирішення поставлених завдань; включати зовнішні умови (соціально-економічні, соціально-культурні та ін.) й внутрішні (психолого-педагогічні, дидактичні та ін.), містити мотиваційний, організаційний, змістовий, контрольно-оцінний аспекти.

Отже, на основі вищезазначеного під педагогічними умовами формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в процесі професійної підготовки будемо розуміти необхідні і достатні обставини, сукупність можливостей освітнього середовища, за яких відбувається цілісний продуктивний навчально-виробничий процес, що забезпечує ефективне формування в майбутніх будівельників інформаційно-комунікаційної компетентності.

Таким чином, ефективний процес формування ІКК у майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі дозволив нам виділити педагогічні умови, які підвищують інтерес учнів до своєї майбутньої професії та спонукають їх до здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності.

До таких педагогічних умов ми віднесли:

- спрямованість змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі на формування ІКК;
- гармонійне поєднання навчальної та позанавчальної діяльності майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників, здатного забезпечити набуття у них ІКК;
- формування потреби в набутті інформаційно-комунікаційної компетентності через організацію діяльності учнів в інформаційно-освітньому середовищі (ІОС) навчального закладу;
- забезпечення управління формуванням ІКК на основі індивідуального підходу й налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і учнями.

Зазначені педагогічні умови перебувають у нерозривній єдності між собою і являють єдину систему, що характеризується наявністю компонентів, які знаходяться в тісному взаємозв'язку і мають характер взаємодії в досягненні бажаного результату, а саме – готовності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі до продуктивного виконання інформаційно-комунікаційної діяльності. Отже, розглянемо сутність кожної з умов та визначимо їх місце в процесі формування ІКК.

Перша педагогічна умова – спрямованість змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі на формування інформаційно-комунікаційної компетентності. Зміст фахової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників визначається освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) та навчальним планом (НП). ОКХ відображає соціальне замовлення на фахівця і встановлює галузеві кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності випускника професійно-технічного навчального закладу (ПТНЗ) – кваліфікованого робітника. ОКХ встановлює галузеві кваліфікаційні вимоги до

соціально-виробничій діяльності випускника ПТНЗ, майбутнього будівельника, та вимоги до професійного відбору. У документі також визначено функції, типові задачі діяльності та вміння, якими має володіти кваліфікований робітник. Детальний аналіз цих завдань та функцій дозволяє стверджувати, що їх виконання вимагає від майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі високого рівня ІКК.

Отже, на підставі аналізу вищезазначених документів можна стверджувати, що майбутнім кваліфікованим робітникам у процесі професійної підготовки потрібно розвивати такі здібності та вміння: гностичні, проектні, конструктивні, організаційні, комунікативні, особистісні. Розвиток усіх вищеперерахованих здібностей та вмінь, на нашу думку, є також актуальним з точки зору формування ІКК в підготовці майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників, оскільки більшість з них тісно пов'язані з виокремленими нами компонентами й показниками досліджуваної якості.

Іншою складовою фахової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі є навчальний план (НП). Він є нормативним документом, у якому визначається нормативний зміст навчання, встановлюються вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої та професійної підготовки кваліфікованого робітника. Навчальний план підготовки кваліфікованих робітників передбачає такі види підготовки: природничо-математичну, суспільно-гуманітарну, загальнопрофесійну, професійно-теоретичну, професійно-практичну.

Аналіз мети, завдання, предмета й основного змісту дисциплін, що входять до природничо-математичної та загальнопрофесійної підготовки, дозволяє стверджувати, що вони формують інтелектуально-логічні здібності майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників, а саме: аналізувати та порівнювати; виділяти головне, відкидати другорядне; описувати явища, процеси; давати визначення; пояснювати; доводити і обґрунтовувати; систематизувати і класифікувати, а отже, будуть сприяти кращому орієнтуванню майбутнього кваліфікованого робітника в постійно змінюваному інформаційному просторі та поліпшуватимуть його адаптованість під час виконання завдань. Дисципліни природничо-математичної та загально-професійної підготовки сприяють формуванню інформаційно-пізнавального компонента ІКК. Тому необхідно поглибити вивчення їх із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій як складової процесу формування ІКК у процесі професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі.

Знання, якими користуються майбутні кваліфіковані робітники-будівельники, є різноплановими й стосуються багатьох аспектів майбутньої професії. Тому необхідно вміти бачити зв'язки між ними, адже в процесі підготовки творчого, висококваліфікованого робітника з високим рівнем сформованості ІКК потрібно використовувати можливості позитивного впливу на цей процес дисциплін соціально-гуманітарної, природничо-математичної, загальнопрофесійної й професійної підготовки.

У навчальних планах з підготовки кваліфікованих робітників будівельної галузі передбачено дисципліни, котрі мають потенційні можливості для формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників, зокрема, "Інформатика" та "Інформаційні технології". Виходячи зі змісту багатогранної професійної діяльності кваліфікованого робітника будівельної галузі, у процесі його підготовки в ПТНЗ необхідно розкривати суть ІКК, забезпечити оволодіння учнями знаннями змісту компетентності та набуття досвіду прояву ІКК в професійних чи наближених до професійних умовах. Навчальні дисципліни, хоч і мають у своєму розпорядженні значні можливості для розвитку ІКК майбутніх фахівців, проте повністю вирішити завдання не можуть. У цьому випадку позитивне значення могли б відіграти включення в навчальні плани спеціальних курсів, спрямованих, власне, на

формування ІКК майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі.

Розглянемо **другу педагогічну умову** – гармонійне поєднання навчальної та позанавчальної діяльності майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників, здатного забезпечити набуття в них ІКК. Різноманітність умов, у яких здійснюється професійна підготовка учнів в ПТНЗ, неоднакова її тривалість, специфіка форм навчання, особливості будівельного профілю підготовки вимагають особливого підходу до побудови системи позанавчальної роботи, організації навчально-виховного процесу, забезпечення гармонійного поєднання різноманітних напрямів, засобів, форм виховання на основі осмислення внутрішнього світу особистості, взаємозв'язків загальнолюдських цінностей та індивідуальної неповторності, а також урахування вікових, психологічних та фізіологічних особливостей. Зупинимось більш детально на окремих технологіях, які є перспективними й актуальними та надають можливість розвивати ІКК в межах позанавчальної діяльності учнів ПТНЗ. Зокрема, такими на сьогодні є технології дистанційного, електронного і мобільного навчання, інформаційні освітні середовища і спільноти, освітні сервіси та послуги Веб 2.0, хмарні технології.

Розглянемо формування інформаційно-комунікаційної компетентності в майбутніх кваліфікованих робітників у позанавчальній діяльності при вивченні хмарних технологій як однієї з новітніх технологій.

Формою організації позанавчальної діяльності учнів ми обрали засідання клубу, спрямовані на вивчення таких видів діяльності, як робота з електронною поштою, організація блогу, використання хмарних сервісів та їх інтеграція в блозі. Нами розроблено програму клубних засідань, що складається з 10 практичних занять. Вони дають змогу сформувати вміння, що входять у структуру ІКК, але не можуть бути сформовані в межах аудиторних занять. Програма спрямована на отримання універсальних знань та вмінь щодо використання хмарних сервісів, зокрема, Google, SlideShare, Prezi, Bubble.us, Youtube. Зміст роботи клубу побудовано на поєднанні принципів індивідуальної та колективної роботи, активності і самостійності, комунікації в межах навчального середовища тощо. Тематичне планування занять складається з кількох розділів. Оцінювати рівень сформованості ІКК учнів доцільно в процесі перевірки індивідуальних творчих завдань. Виконання таких завдань сприяє самостійному закріпленню знань і вмінь, отриманих у ході засвоєння програми клубу, при вирішенні конкретного творчого завдання, а також колективної роботи. Перед презентацією та захистом роботи учням пропонується переглянути роботи своїх однокласників та прокоментувати їх в блогах. Під час захисту учень не тільки демонструє свою роботу, але й дає відповіді на коментарі чи запитання безпосередньо розміщених іншими учасниками. Можливість взяти участь в обговоренні та оцінці виконаної роботи сприяє розвитку співробітництва та комунікації учнів.

Наступною не менш важливою умовою є формування потреби в набутті ІКК через організацію діяльності учнів в інформаційно-освітньому середовищі навчального закладу. Аналіз стану розв'язання проблеми формування ІКК в теорії і практиці дозволяє зробити висновки, що цей процес стосовно майбутнього кваліфікованого робітника будівельної галузі буде здійснюватися успішніше, якщо формувати їхню потребу в ІКК через організацію діяльності учнів в ІОС навчального закладу. Поняття "інформаційно-освітнє середовище" – відносно новий термін, що став останнім часом широко використовуватись. Головними критеріями такого середовища є: 1) наявність системи засобів спілкування; 2) системи засобів самостійної роботи з інформацією, 3) інтенсивного спілкування між учасниками навчального процесу. Організація у ПТНЗ ІОС дозволяє викладачам більш ефективно упроваджувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) і ресурси мережі Інтернет на різних етапах традиційної системи навчання, створювати

Інтернет-заняття, інтегровані заняття, розробляти й використовувати власне програмне забезпечення і цифрові освітні ресурси, використовувати медіатеки та ін. Для учнів таке середовище дозволяє: використовувати Інтернет-технології в організації додаткової освіти; використовувати комп'ютерні технології для підготовки до занять; застосовувати тренувальні тестування; брати участь в Інтернет конкурсах і олімпіадах; обговорювати актуальні проблеми на форумах, в Skype, на сайті навчального закладу; інтелектуально й психологічно готуватися до подальшого продовження освіти; навчитися працювати з інформацією, представленою в різних формах, відбирати і систематизувати науковий матеріал, створювати повідомлення, доповіді на задану тему та ін. Засоби ІКТ є тими чинниками, що створюють необхідні передумови для виникнення внутрішньої мотивації діяльності особистості в умовах комп'ютерного навчання, зокрема, коли вони адаптовані до особливостей учнів, складу їхнього мислення, рівня наявних знань. У цьому випадку вони починають одержувати задоволення від самого процесу навчання, незалежно від зовнішніх мотиваційних чинників.

Четвертою педагогічною умовою є забезпечення управління формуванням інформаційно-комунікаційної компетентності на основі індивідуального підходу й налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і учнями. Ця педагогічна умова тісно пов'язана з попередньою. Вважаємо, що ефективність формування досліджуваної якості буде вищою, якщо описані нами педагогічні умови будуть реалізовуватись у навчально-виробничому процесі ПТНЗ одночасно з умовою забезпечення керівництва формуванням ІКК на основі індивідуального підходу й налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і учнями.

Застосування ІКТ докорінно змінює роль і місце педагога та учня в процесі навчання. Педагог перестає бути простим "ретранслятором" знань, а є співтворцем сучасних інноваційних технологій навчання, використовуючи які він буде більшою мірою наставником, радником. При цьому обидва учасники навчального процесу активні й рівноправні у взаємодії. Індивідуальний підхід створює найсприятливіші можливості для розвитку пізнавальних сил, активності, схильностей і обдарувань кожного учня, а, відтак, й ІКК.

У контексті нашого дослідження важливими є методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні стосунки одного учня з викладачем (навчання "один в іншого"). Такі методи навчання реалізуються за допомогою електронної пошти, ICQ, Skype, блога, Вікі-Вікі та ін. Ефективним методом, що сприяє формуванню ІКК майбутніх кваліфікованих робітників-будівельників через індивідуальний підхід й налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і учнями, є метод програмованого навчання. Суб'єкт-суб'єктні стосунки учасників педагогічної взаємодії доцільно реалізовувати за допомогою інтерактивних методів. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес проходить за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників, як викладачів, так і учнів. Це взаємонавчання, за якого учень і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання.

Висновки. Отже, реалізація зазначених педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в процесі професійної підготовки сприяє інтенсифікації навчального процесу, забезпечує становлення різнобічної особистості майбутнього професійно мобільного фахівця, який володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та особистісними якостями, що відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Перспектива подальших пошуків у напрямі дослідження полягає у визначенні інноваційних форм, методів навчання для формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі, розробці та впровадженню технології формування зазначеної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / акад. пед. наук України: [гол. ред. В. Г. Кремінь]. – К.: «Юрінком Інтер», 2008. – 1040 с.
2. Ерошина Н. А. Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук спец.: 13.00.08 "теория и методика профессионального образования" / Н. А. Ерошина. – Липецк, 2001. – 22 с.
3. Ипполитова Н. А. Анализ понятия "педагогические условия": сущность, классификация / Н. А. Ипполитова, Н. В. Стерхова // General and Professional Education. – № 1. – С. 8-14.
4. Пятничук Т. В. Формування професійної компетентності майбутніх опоряджувальників будівельних у професійно-технічних навчальних закладах : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. В. Пятничук. – К., 2015. – 245 с.
5. Ожегов С. И. Словарь русского языка: ок. 53000 слов / С. И. Ожегов ; под общ. ред проф. Л. И. Скворцова. – 24-е изд., испр. – М.: ООО "Издательство Оникс": ООО "Издательство Мир и образование", 2007. – 640 с.
6. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса: Пальміра, 2006. – 272 с.
7. Стрекалова Н. Б. Особенности открытых информационно-образовательных сред как педагогических систем / Н. Б. Стрекалова // Информатика и образование. – № 1. – С. 48-50.
8. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О. В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2016

УДК 629.7:37.013

Ю. В. Ушакова,
аспірантка

(Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету)

yuliia.ushakova@yandex.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ ДИСПЕТЧЕРІВ З АЕРОНАВІГАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація

В умовах високої конкуренції та попиту на висококваліфікованих фахівців виникає вимога теоретично обґрунтувати педагогічні умови розвитку мотивації до навчання у вищих льотних навчальних закладах загалом та педагогічні умови розвитку мотивації до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін зокрема. Побудова навчального процесу, в якому основою є розвиток мотиваційної сфери курсантів – актуальна проблема сучасної освіти у вищих льотних навчальних закладах. Виявлення, обґрунтування та перевірка педагогічних умов спрямоване на розвиток мотивації, підвищення ефективності навчального процесу.

Ключові слова: педагогічні умови, курсанти, мотивація, самостійність, диференціація навчання, навчальний процес.

Summary

The pedagogical conditions of the development of motivation to study of professionally oriented disciplines of future dispatchers in aeronavigational provision are considered in the article.

Key words: pedagogical conditions, students, motivation, independence, differentiation of learning, the learning process.

Постановка проблеми. В умовах конкуренції та попиту на висококваліфікованих фахівців виникає вимога теоретично обґрунтувати педагогічні умови розвитку мотивації до навчання у вищих льотних навчальних закладах загалом та педагогічні умови розвитку мотивації до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін майбутніх диспетчерів з аеронавігаційного забезпечення зокрема. Побудова навчального процесу, в якому основою є розвиток мотиваційної сфери курсантів, є актуальною проблемою сучасної освіти у вищих льотних навчальних закладах. Виявлення, обґрунтування та перевірка педагогічних умов у нашому дослідженні спрямоване на розвиток мотивації та підвищення ефективності навчального процесу.